

Olje- og energidepartementet  
Postboks 8148 Dep.  
0033 Oslo

Saksbeh./tlf.nr.: Ketil Røn/90924447  
Deres ref./Deres dato: /05.05.2014  
Vår ref.: Dokumentnummer  
Vår dato: 29.09.2014

## Høringsuttalelse knyttet til rapport fra ekspertutvalget for et bedre organisert strømnnett

Det vises til rapport fra Olje- og energidepartementet datert 5. mai 2014; "Et bedre organisert strømnnett". Statnett gjennomgår i dette brevet sine vurderinger og synspunkter på de tiltak som ekspertgruppen anbefaler.

### Statnetts hovedbudskap

Statnett støtter i all hovedsak ekspertgruppens anbefalinger.

Økt overføringskapasitet, forsterket integrasjon mellom det nordiske og europeiske markedet, sammen med økt grad av desentral ikke regulerbar produksjon og mer aktive forbrukere vil gi betydelige endringer i kraftsystemet de neste 10 – 15 årene. Det er derfor viktig at rammebetingelser, regelverk og nettorganiseringen i størst mulig grad gjenspeiler bransjens mulighet til å håndtere denne situasjonen. Spesielt viktig er det med å få på plass en organisering av nettet som sikrer en rasjonell og forsvarlig nettutvikling og nettdrift. Det kan oppnås gjennom sammenslåing til større enheter eller å utpeke en ansvarlig konsesjonær innenfor et større geografisk område.

Våre viktigste vurderinger kan oppsummeres i fem punkter:

- Det må legges til rette for en utvikling i retning av enheter med ansvar for dagens regional- og distribusjonsnett innenfor større geografiske områder. Enhetene må ha virkemidler og insentiver til å gjøre en samlet vurdering av forsyningssikkerhet, herunder nettutvikling, energi/effektsikkerhet og nettkapasitet.
- Det er nødvendig med et selskapsmessig og funksjonelt skille for å ivareta nøytralitet og sikre fokus og kapitaltilgang for nettvirksomheten.
- Statnett støtter utvalget i at det fortsatt skal være en systemansvarlig med ansvar for det totale kraftsystemet. Rolle- og ansvarsdeling opp mot en fremtidig DSO må avklares i et nært samarbeid med Statnett, og DSOens oppgaver og ansvar bør forskriftsfestes.
- Statnett støtter utvalgets vurdering om inndeling i to nettnivåer; sentralnett og distribusjonsnett. Hensynet til kostnadseffektivitet og forsyningssikkerhet tilsier at Statnett bør eie alt sentralnett. De samme hensynene tilsier at dagens regionalnett bør eies og utvikles av selskap som har dette som primæroppgave. Det er dermed behov for en lovmessig bestemmelse om at dagens regionalnett/distribusjonsnett ikke kan eies av Statnett som TSO.

- En utvidet tilknytningsplikt for nettselskapene gir økte oppgaver og kostnader for nettselskapene. Dette bør ikke få som konsekvens at fellesskapet skal betale for det kundespesifikke nettet.

Nedenfor gir vi våre utfyllende kommentarer knyttet til det vi anser som de mest sentrale problemstillingene i rapporten.

## **Nettorganiseringen - enheter med ansvar for større geografiske områder**

Statnett støtter ekspertgruppens overordnede vurderinger knyttet til nettstruktur og organisering av nettvirksomheten i Norge. Det er i dag for mange og for små selskaper, med risiko for en lite effektiv ressursutnyttelse og svake kompetansemiljøer. Dette gir risiko for feilinvesteringer og dårlig samlet utnyttelse av kompetanse. I en tid med store utfordringer for nettselskapene haster det dermed med tiltak som kan fremme en mer rasjonell nettorganisering.

Statnett mener det er svært viktig med en organisering og et eierskap til nettet som legger til rette for sikker og effektiv drift nå og i framtiden. De langsiktige mulighetene og utfordringene i kraftsystemet er knyttet til mer komplisert styring av systemet som følge av økt markedsintegrasjon, større andel desentral og ikke regulerbar produksjon og mer aktive forbrukere. Samtidig er det nødvendig å skape gode rammebetingelser for samordning av nettinvesteringer og sikre at de riktige investeringsprosjektene realiseres. De utfordringene Statnett og øvrige nettselskaper står overfor krever en organisering og struktur som legger til rette for mer effektiv utnyttelse av kompetanse, teknologi og kapital.

Vi mener det vil være hensiktsmessig med enheter som har ansvar for både regional- og distribusjonsnett innenfor større geografiske områder. Dette vil gi grunnlag for et bedre samspill med Statnett hva angår både systemdrift, nettutvikling og beredskap. Eksempelvis vil færre og større aktører i større grad muliggjøre enhetlige kommunikasjonsløsninger mellom TSO og DSO-ene. I en to-nivå nettstruktur vil et framtidig distribusjonsnett bestå av dagens regional- og distribusjonsnett. Dette distribusjonsnett bør primært utvikles av finansielt sterke regionale enheter som har forutsetninger for å utvikle gode kompetansemiljøer.

Det er behov for å se nettutvikling i regional- og distribusjonsnett under ett. Samtidig er det viktig med god samordning mot sentralnettet. Planlegging og koordinering av nettutvikling vil bedres ved færre og større enheter, med bedre muligheter for å ivareta og utvikle nødvendig kompetanse på plan og analyse. Et planarbeid som i større grad enn i dag binder opp aktørene vil være mer forpliktende. Konesjonsbehandlingen til NVE blir med utvalgets forslag enda viktigere, da samfunnsøkonomisk lønnsomhet vil være et viktig kriterium for prioritering.

Statnett støtter forslaget om utpeking av DSO-er som skal samordne og prioritere investeringer. Det er viktig at DSO-ens ansvar og oppgaver sett opp mot de underliggende netteierne gjennomgås og klargjøres i et lovverk. Uenigheter mellom DSO og netteierne må kunne håndteres raskt og effektivt av NVE som "oppmann", for å unngå unødvendige forsinkelser i allerede tidkrevende prosesser.

## **Selskapsmessig og funksjonelt skille**

Konsernmodellen med et selskapsmessig og funksjonelt skille gir gode forutsetninger for samdrift og utnyttelse av kompetanse på tvers av virksomhetsområder. Samtidig kan modellen innebære visse utfordringer med hensyn til ivaretagelse av nøytralitet og kapitaltilgang for nettvirksomheten. Vi støtter ekspertgruppens vurderinger knyttet til krav om selskapsmessig og funksjonelt skille

innenfor konsernmodellen. Vi mener samtidig at konsernmodellen etter noe tid må evalueres i forhold til om ønskede effekter for nettvirksomheten oppnås. Statnett er blant annet opptatt av at det relativt raskt må etableres en forståelse av om konsernmodellen gir de ønskede effekter for kostnadseffektivitet og forsyningssikkerhet.

Det er etter vår oppfatning viktig med god oppfølging av konsernselskapenes økonomi for å sikre nettselskapenes egen økonomi innenfor konsernene. Konsernene kan ha, og har erfaringsvis hatt, ulike forretningsvirksomheter med betydelig høyere økonomisk potensiale og risiko enn det nettvirksomheten representerer.

## **Systemansvaret og DSO-rollen**

Vi konstaterer at ekspertgruppen tilrår at det fortsatt skal være en systemansvarlig med ansvar for å balansere totalsystemet. Statnett er enig i at dette må utgjøre et fundament i den strukturen som foreslås utviklet av utvalget. Vi vil understreke at en framtidig rolle- og oppgavedeling med DSOer må ha som utgangspunkt at systemansvarlig må ivareta alle oppgaver som har betydning for totalsystemet. En DSO som skal ha ansvar for systemdriftsoppgaver er avhengig av tillit hos alle aktører. Det er avgjørende at nøytraliteten ivaretas, og et selskapsmessig og funksjonelt skille er i så måte nødvendig.

Statnett er enig med ekspertgruppen i at det i framtiden kan være hensiktsmessig at DSOen får flere oppgaver i operativ drift av distribusjonsnett. En fremtidig DSO-rolle med systemdriftsoppgaver forutsetter etter vår mening større nettselskaper med ansvar for alt distribusjonsnett innenfor et geografisk område. Dette fordi det er nødvendig å kunne vurdere tiltak i det samlede distribusjonsnettet i sammenheng. Statnett som TSO må ha sitt fokus rettet mot det sentrale overføringsnettet og totalsystemet, og ønsker ikke operative oppgaver i forbindelse med drift av distribusjonsnett.

Ansvar og myndighet for DSOene bør primært reguleres gjennom et lovverk. Oppgaver i operativ drift og planlegging kan reguleres gjennom avtaler med TSO innenfor et slikt juridisk rammeverk. Et juridisk rammeverk bør også legge til rette for at TSOen kan utarbeide retningslinjer for hvordan enkelte oppgaver kan utføres lokalt for å ivareta utnyttelse av det totale systemet.

Den videre utvikling av DSO-rollen innen driftskoordinering må skje i et nært samarbeid med Statnett som systemansvarlig. Vår anbefaling er at TSOen i dialog med DSOene innenfor en lovmessig ramme utarbeider funksjonskrav til hvordan oppgavene skal utøves for å sikre hensynet til utnyttelse og forsyningssikkerhet for totalsystemet.

## **Eierskap og nettnivåinndeling**

Ekspertgruppen legger til grunn at sentralnettet i hovedsak videreføres som i dag, med de justeringer som er nødvendig for å implementere EUs tredje elmarkedsdirektiv. Videre mener gruppen at regionalnettet i hovedsak har samme funksjoner som distribusjonsnett, og tilrår dermed at det etableres to nettnivåer; sentralnett og distribusjonsnett.

Statnett er enig i ekspertgruppens vurdering om inndeling i to nettnivåer, og at dagens regionalnett blir del av det framtidige distribusjonsnettet. Et grensesnitt med en klar rolle- og ansvarsdeling gir grunnlag for kostnadseffektive løsninger og et godt samarbeid mellom sentralnettet og underliggende nett. Dette vil gjelde både innenfor systemdrift, beredskap og nettutvikling.

Hensynet til en rasjonell nettutvikling, kostnadseffektivitet og forsyningssikkerhet tilsier at Statnett bør eie alt sentralnettet. De samme hensynene tilsier at regionale aktører bør eie og ha ansvaret for det framtidige distribusjonsnettet. For å realisere en bedre nettorganisering må det dermed

legges til rette for at Statnett kan avhende sitt regionalnett, slik at Statnett kun blir eier av sentralnettet. Statnett mener dermed det er nødvending med en lovmessig bestemmelse om at dagens regionalnett ikke kan eies av Statnett som TSO.

## Utvidet tilknytningsplikt

Ekspertgruppen foreslår at det innføres tilknytningsplikt som svarer til dagens regelverk om leveringsplikt. Dette innebærer at alle konsesjonærer gis ansvar for å sørge for nødvendige anlegg fram til den produsenten eller forbrukeren som ber om tilknytning. Nettselskapet blir da ansvarlig for, og vil måtte eie, alle nødvendige nettanlegg for å forsyne kunden.

Statnett vil påpeke at ekspertgruppens anbefaling vil føre til økte oppgaver og økt investeringsvolum for nettselskapene. Vi vil også understreke at et regelverk på dette området uformes på en slik måte at det kan praktiseres med fleksibilitet og mulighet for bruk av skjønn. Eksempelvis vil det ikke alltid være praktisk eller hensiktsmessig at et nettselskap skal eie og drifte nettanlegg som er inne på en kundes industrianlegg.

I en situasjon der nettselskapet eier mer av det kundespesifikke nettet er det viktig at tariffregelverket gir mulighet for at kunden selv må betale kostnaden for dette nettet. Vi forutsetter her at det nett Statnett vil eie blir å betrakte som sentralnett. At det kundenære nettet blir en del av sentralnettet bør ikke få som konsekvens at fellesskapet må betale for dette nettet.

## Avsluttende kommentarer

Statnett har valgt å fokusere på de store problemstillingene utvalget berører. Vi stiller gjerne i et møte med departementet for å utdype våre vurderinger dersom det skulle være ønskelig.

Med vennlig hilsen



Bente Monica Haaland  
Konserndirektør